

Praworządność w Rosji

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 13 czerwca 2013 r. w sprawie rządów prawa w Rosji (2013/2667(RSP))

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie Rosji, w szczególności rezolucję z dnia 17 lutego 2011 r. w sprawie rządów prawa w Rosji¹, rezolucję z dnia 13 września 2012 r. w sprawie wykorzystywania w Rosji wymiaru sprawiedliwości do celów politycznych² oraz rezolucję z dnia 13 grudnia 2012 r. zawierającą zalecenia Parlamentu dla Rady, Komisji i Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych w sprawie nowej umowy UE- Rosja³,
- uwzględniając istniejącą umowę o partnerstwie i współpracy ustanawiającą partnerstwo między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi z jednej strony, a Federacją Rosyjską z drugiej strony (UPiW), a także trwające negocjacje w sprawie nowego porozumienia UE-Rosja,
- uwzględniając „Partnerstwo na rzecz modernizacji” zainicjowane podczas szczytu UE-Rosja w 2010 r. w Rostowie nad Donem oraz podjęte przez przywództwo Rosji zobowiązanie do stosowania rządów prawa jako podstawy modernizacji Rosji,
- uwzględniając konstytucję Rosji, w szczególności jej art. 118, który stanowi, że sprawiedliwość w Federacji Rosyjskiej sprawują wyłącznie sądy, oraz art. 120, który stanowi, że sędziowie są niezawisli, a podlegają tylko konstytucji Federacji Rosyjskiej i prawu federalnemu,
- uwzględniając roczne sprawozdanie UE dotyczące praw człowieka i demokracji na świecie,
- uwzględniając wyniki szczytu UE-Rosja w dniach 3-4 czerwca 2013 r. oraz konsultacje w sprawie praw człowieka w dniu 19 maja 2013 r.,
- uwzględniając oświadczenia wysokiej przedstawiciel Unii ds. zagranicznych i polityki bezpieczeństwa na temat stowarzyszenia GOŁOS, sytuacji organizacji pozarządowych w Federacji Rosyjskiej oraz sprawy Magnickiego,
- uwzględniając Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Deklarację ONZ o obrońcach praw człowieka oraz Deklarację ONZ o przynależnych jednostkom, grupom i podmiotom społecznym prawie i obowiązku propagowania i ochrony powszechnie uznanych praw człowieka oraz podstawowych wolności,
- uwzględniając przyznanie w 2009 r. Nagrody im. Sacharowa na rzecz Wolności Myśli Memoriałowi, rosyjskiej organizacji pozarządowej walczącej m.in. o prawa więźniów politycznych w Rosji, a także uwzględniając rosnące poparcie w Parlamencie Europejskim dla Memoriału jako kandydata do Pokojowej Nagrody Nobla,

¹ Dz.U. C 188 E z 28.6.2012, s. 37.

² Teksty przyjęte, P7_TA(2012)0352.

³ Teksty przyjęte, P7_TA(2012)0505.

- uwzględniając opinie Komisji Weneckiej w sprawie rosyjskiej ustawy federalnej nr 65 z dnia 8 czerwca 2012 r. dotyczącej zgromadzeń, zebrań, demonstracji, marszów i pikietowania oraz kodeks wykroczeń administracyjnych, w sprawie rosyjskiej ustawy federalnej dotyczącej zwalczania działalności ekstremistycznej i rosyjskiej ustawy federalnej dotyczącej Federalnej Służby Bezpieczeństwa (FSB),
 - uwzględniając art. 122 ust. 5 i art. 110 ust. 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że Unia Europejska podtrzymuje swoje zobowiązanie do dalszego pogłębiania i rozwijania stosunków pomiędzy UE i Rosją w oparciu o zasady partnerstwa na rzecz modernizacji, w oparciu o głębokie wzajemne zobowiązanie do przestrzegania zasad demokracji, praw podstawowych i praw człowieka, rządów prawa, wolności wypowiedzi, wolności słowa, wolności zgromadzeń, poszanowania ludzkiej godności i równości;
- B. mając na uwadze, że jako członek Rady Europy oraz Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE), a także jako sygnatariusz deklaracji ONZ Rosja zobowiązała się do ochrony i wspierania praw człowieka, podstawowych wolności i rządów prawa;
- C. mając na uwadze, że poważny powód do niepokoju wciąż dają wydarzenia w Federacji Rosyjskiej w związku z poszanowaniem i ochroną praw człowieka oraz przestrzeganiem wspólnie uzgodnionych zasad, przepisów i procedur demokratycznych;
- D. mając na uwadze, że wolność prasy i mediów, zarówno w internecie, jak i poza nim, jest kluczowym aspektem demokratycznego i otwartego społeczeństwa, a także ma zasadnicze znaczenia dla przeciwdziałania korupcji i ochrony praw człowieka oraz rządów prawa; mając na uwadze, że niezależna prasa, która stanowi zbiorowy symbol wolności wypowiedzi, jest jednym z głównych podmiotów krajobrazu medialnego, stojąc na straży demokracji;
- E. mając na uwadze, że szereg procesów i postępowań sądowych toczących się w ciągu ostatnich lat, takich jak sprawy Magnickiego, Chodorkowskiego czy Politkowskiej, poddały w wątpliwość niezawisłość i bezstronność instytucji sądowych Federacji Rosyjskiej; mając na uwadze, że przytoczone wyżej głośne przypadki to jedynie sprawy najbardziej znane poza Rosją, świadczące o systemowej niewydolności rosyjskiego państwa w odniesieniu do utrzymania rządów prawa i sprawiedliwego traktowania swoich obywateli;
- F. mając na uwadze, że uznany prawnik, działacz przeciw korupcji i aktywista społeczny, Aleksiej Nawalny, jest obecnie sądzony w Rosji na podstawie zarzutów, które jego zdaniem stanowią motywowaną politycznie próbę ukarania go jako jednego z najbardziej znanych przeciwników rządu; mając na uwadze, że Aleksiej Nawalny konsekwentnie ujawniał masową korupcję na najwyższych szczeblach aparatu państwowego Rosji;
- G. mając na uwadze, że prokuratorzy w wciąż ścigają działaczy opozycji, którzy uczestniczyli w „Marszu milionów” w dniu 6 maja 2012 r., dzień przed objęciem urzędu przez prezydenta Putina; mając na uwadze, że według wiarygodnych niezależnych relacji, demonstracja została siłowo stłumiona na placu Błotnym (*Bolotnaja ploszczad*) przez oddziały prewencji, które użyły wobec uczestników niewspółmiernej siły i samowolnej przemocy; mając na uwadze, że sprawozdania Prezydenckiej Rady Praw Człowieka, rzecznika praw obywatelskich oraz niezależnej komisji śledczej, w skład której weszły

osobistości życia publicznego, winą za użycie przemocy obarczyły władze rosyjskie i policję;

- H. mając na uwadze, że przyjęcie w ostatnich kilku miesiącach przepisów dotyczących rejestracji partii politycznych, finansowania organizacji pozarządowych, ekstremizmu, pomówienia i restrykcji w zakresie filtrowania internetu przyczyniło się w znaczący sposób do pogorszenia klimatu w odniesieniu do rozwoju autentycznego społeczeństwa obywatelskiego w Rosji;
- I. mając na uwadze, że w lipcu 2012 r. rosyjski parlament uchwalił ustawę nadającą status „zagranicznych agentów” rosyjskim organizacjom niekomercyjnym prowadzącym działalność polityczną i finansowanym z zagranicy; mając na uwadze, że w ostatnich latach przepisy dotyczące organizacji pozarządowych i przepisy dotyczące wolności zgromadzeń były wykorzystywane do tłumienia działalności społeczeństwa obywatelskiego, dławienia opozycyjnych opinii politycznych oraz nękania organizacji pozarządowych, demokratycznej opozycji i mediów;
- J. mając na uwadze, że władze federalne nie uczyniły niczego, by zapobiec wejściu w życie w dziewięciu regionach Rosji przepisów o charakterze dyskryminującym, zakazujących „propagandy homoseksualnej”; mając na uwadze, że Duma niedawno przyjęła podobne przepisy na szczeblu krajowym;
- K. mając na uwadze, że członkowie Prezydenckiej Rady Praw Człowieka skarżyli się na prześladowania, zastraszania, przesłuchania, przeszukiwania ich biur i mienia oraz inne działania podejmowane przez rosyjskich funkcjonariuszy organów ścigania;
- L. mając na uwadze, że dalszy rozwój stosunków UE-Rosja nadal wstrzymywany jest przez to, że Rosja nie przyjęła w pełni wartości demokratycznych i nie wzmocniła rządów prawa;
 - 1. przypomina o znaczeniu pełnego przestrzegania przez Rosję, jako członka Rady Europy, jej międzynarodowych zobowiązań prawnych oraz podstawowych praw człowieka i rządów prawa zapisanych w Europejskiej konwencji praw człowieka oraz w Międzynarodowym pakcie praw obywatelskich i politycznych (ICCPR);
 - 2. wyraża głębokie zaniepokojenie z powodu ostatnich represyjnych przepisów i ich arbitralnego egzekwowania przez władze rosyjskie, prowadzącego często do prześladowania organizacji międzynarodowych, działaczy społeczeństwa obywatelskiego, obrońców praw człowieka oraz mniejszości;
 - 3. jest głęboko zaniepokojony faktem, że Rosja nie wywiązuje się ze swoich międzynarodowych zobowiązań prawnych do ochrony wolności stowarzyszania się, słowa i zgromadzeń, co stanowi zagrożenie zarówno dla wiarygodności prężnego rosyjskiego społeczeństwa obywatelskiego, jak i współpracy Rosji z UE;
 - 4. po raz kolejny wyraża rozczarowanie ustawą nadającą status „zagranicznego agenta” rosyjskim organizacjom niekomercyjnym zaangażowanym w działalność polityczną i finansowanym z zagranicy; wzywa rosyjskie władze, do zaprzestania rejestrowania organizacji pozarządowych jako „zagranicznych agentów” w oparciu o ustawę, która wzmacnia kontrolę państwa nad tymi organizacjami, do zaprzestania stosowania niejasnych definicji działalności politycznej określonych w tym prawie, stygmatyzowania organizacji pozarządowych i tworzenia wrogiej atmosfery wobec społeczeństwa obywatelskiego;

5. uważa, że powszechne, ukierunkowane i natarczywe inspekcje, konfiskata mienia i kary administracyjne nałożone na rosyjskie organizacje pozarządowe i ich działacze rzekomo otrzymujących fundusze z zagranicy są niedopuszczalne i łamią prawo do wolności zrzeszania się; krytykuje ponadto przeszukania i presję stosowaną wobec międzynarodowych fundacji politycznych; wyraża głębokie ubolewanie z powodu faktu, że klika organizacji międzyrządowych, takich jak Memoriał w Sankt Petersburgu, oczekuje już na proces lub, jak GOŁOS i Centrum Lewady, zostało ukaranych; jest zaniepokojony dochodzeniem prowadzonym przeciwko międzynarodowym organizacjom pozarządowym pracującym nad budową demokracji w Rosji, w tym instytutom międzynarodowym;
6. wzywa rosyjskie władze, by zajęły się tymi kwestiami dopilnowując, by ww. ustawy były zgodne z międzynarodowymi normami i odzwierciedlały międzynarodowe i konstytucyjne zobowiązania Rosji dotyczące praw człowieka, w tym jej własną konstytucję, w szczególności dzięki usunięciu nieuzasadnionych ograniczeń prawnych, administracyjnych i innego rodzaju w odniesieniu do prowadzenia działalności przez organizacje pozarządowe;
7. wzywa wiceprzewodniczącą/wysoką przedstawiciel, ESDZ i Komisję, by uwzględniły w czasie trwających negocjacji w sprawie kolejnych wieloletnich ram finansowych i w czasie etapu programowania pogarszającą się sytuację społeczeństwa obywatelskiego, wymuszone wycofanie się innych międzynarodowych darczyńców oraz nasilone apele o wsparcie z UE, oraz przeznaczyły znacznie więcej środków z budżetu Unii na pomoc odpowiednio organizacjom międzyrządowym i społeczeństwu obywatelskiemu;
8. jest głęboko zaniepokojony z powodu negatywnych konsekwencji przyjęcia ustawy federalnej dotyczącej „homoseksualnej propagandy”, która może przyczynić się do nasilenia dyskryminacji i przemocy wobec osób LGBTI;
9. wzywa rosyjskie władze do zagwarantowania politycznego pluralizmu, wolności mediów, praworządności, niezależności i bezstronności władzy sądowniczej, wolności słowa i zgromadzeń, w tym w internecie, skutecznych i niezależnych związków zawodowych i niedyskryminacji, jako niezbędnych warunków wstępnych pozwalających Rosji na dalszy rozwój i modernizację w sposób uznający i chroniący prawa indywidualne i zbiorowe wszystkich obywateli; przypomina, że zgodnie z prawem międzynarodowym państwa mają obowiązek pośredniego lub bezpośredniego wspierania finansowania działań społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności stwarzając sprzyjające warunki i nie ingerując w ich niezależność;
10. wyraża głębokie zaniepokojenie z powodu doniesień o politycznie motywowanych procesach, niesprawiedliwych procedurach i braku dochodzeń w sprawie poważnych przestępstw, takich jak zabójstwa, nękanie i inne akty przemocy, czego dowodzą między innymi przypadki Siergieja Magnickiego, Michaiła Chodorowskiego, Anny Politowskiej; wzywa rosyjskie instytucje sądowe i organy ścigania do pełnienia swoich obowiązków w sposób skuteczny, bezstronny i niezawisły w celu pociągnięcia sprawców do odpowiedzialności,
11. przypomina o swoich zaleceniach dotyczących ustanowienia wspólnych ograniczeń wizowych dla przedstawicieli rosyjskiego rządu zamieszanych w sprawę Siergieja Magnickiego i wzywa Komisję do wprowadzenia w całej UE zakazu wydawania wiz oraz zamrożenia aktywów finansowych w UE w odniesieniu do wszystkich rosyjskich urzędników zamieszanych w śmierć Siergieja Magnickiego, przeciw któremu pośmiertnie jest prowadzony proces, oraz do wszystkich innych osób poważnie naruszających prawa

człowieka w Rosji; podkreśla, że osoby te nie mogą korzystać z żadnych umownych ułatwień wizowych między UE a Rosją;

12. wzywa państwa członkowskie, by usprawniły proces przyznawania wiz i pozytywnie rozpatrywały wnioski wizowe prześladowanych rosyjskich działaczy politycznych;
13. z zadowoleniem przyjmuje niedawne wznowienie procesu w sprawie zamordowania Anny Politkowskiej, ponad sześć lat po tym, jak została ona zastrzelona, jednak podziela zaniepokojenie, że znalezienie w tym procesie zleceniodawcy zabójstwa jest kwestią wątpliwą;
14. wyraża głębokie zaniepokojenie sprawą Aleksieja Nawalnego i ubolewa nad domniemanym politycznym charakterem jego oskarżenia; wzywa rosyjskie władze do zagwarantowania, że otrzyma on pełne prawa, a jego proces spełni międzynarodowo przyjęte normy rzetelnego procesu sądowego; wzywa w związku z tym, by misje delegacji UE i państw członkowskich w Rosji monitorowały procesy wszystkich obrońców praw człowieka, w tym Nawalnego i innych, w szczególności na szczeblu regionalnym;
15. w związku z „Marszem milionów” wzywa Rosję do przeprowadzenia niezależnego dochodzenia w sprawie przemocy na Placu Błotnym i, w szczególności, zbadania zarzutów nadmiernego użycia siły przeciwko demonstrującym; wyraża zaniepokojenie z powodu domniemanego politycznego charakteru oskarżeń w wyniku wydarzeń na Placu Błotnym;
16. wzywa rosyjskie władze do zagwarantowania wolności prasy i mediów, zarówno w internecie, jak i poza nim, do promowania pluralistycznego sektora mediów, do pozwolenia na tworzenie platform medialnych, zezwolenia dziennikarzom i blogerom na niezależne odegranie kluczowej roli w społeczeństwie rosyjskim, do ochrony swobodnego przepływu informacji i zagwarantowania wolności słowa; podkreśla znaczenie przepisów o dostępie do informacji, które są podstawą pracy dziennikarzy oraz mają podstawowe znaczenie dla społeczeństwa obywatelskiego stojącego na straży demokracji;
17. wzywa Rosję pełnej współpracy w obrębie procedur specjalnych Rady Praw Człowieka ONZ, w tym przez wydanie stałego zaproszenia na wizyty w kraju i pozytywną odpowiedź na nierozpatrzone wnioski o dostęp dla specjalnych sprawozdawców ONZ ds. ochrony obrońców praw człowieka, wolności zgromadzeń i zrzeszania się oraz wolności słowa w Rosji; wzywa również Rosję do przyjęcia zaleceń wydanych w kontekście przeprowadzonego przez Radę Praw Człowieka powszechnego okresowego przeglądu praw człowieka w Rosji, do uchylenia bądź zmiany przepisów zakłócających prace organizacji pozarządowych oraz do zaprzestania blokowania działalności na rzecz praw człowieka;
18. wzywa Radę do przyjęcia konkluzji Rady do Spraw Zagranicznych UE dotyczących praw człowieka w Rosji, które mogłyby stać się decydującym wsparciem dla wszystkich obrońców praw człowieka w Rosji oraz połączyć 27 państw członkowskich UE i instytucje UE we wspólnym przekazie i podejściu do sytuacji praw człowieka w Rosji;
19. wzywa Rosję do przedsięwzięcia wszelkich możliwych środków, aby zagwarantować, że wszyscy członkowie Prezydenckiej Rady Praw Człowieka, a ogólniej wszyscy ci, którzy działają w obszarze ochrony praw człowieka w Rosji, będą chronieni przed nękaniami i zastraszaniem;
20. wzywa przewodniczących Rady i Komisji, oraz wiceprzewodniczącą Komisji/wysoką

przedstawiciel ds. zagranicznych i polityki bezpieczeństwa do dalszego ścisłego monitorowania tych spraw, do poruszenia tych kwestii na różne sposoby i podczas różnych spotkań z Rosją oraz do składania Parlamentowi sprawozdań w sprawie wymiany poglądów z rosyjskimi władzami;

21. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji wiceprzewodniczącej Komisji/wysokiej przedstawiciel Unii ds. zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, Radzie, Komisji, rządowi i parlamentom państw członkowskich, przewodniczącemu, rządowi i parlamentowi Federacji Rosyjskiej, Radzie Europy oraz Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.